

129

DEKRET

z dnia 20 marca 1946 r.
o finansach komunalnych

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Dział I.

Przepisy ogólne.

Art. 1. Wydatki związane z wykonywaniem swych zadań związku samorządu terytorialnego pokrywają wpływami osiąganymi:

- 1) z podatków,
- 2) z opłat i specjalnych dopłat,
- 3) z przedsiębiorstw samorządowych,
- 4) z dotacji ze Skarbu Państwa,
- 5) z pożyczek,
- 6) z innych wyżej nie wymienionych źródeł.

Art. 2. Ustawy, nakładające na związki samorządowe nowe zadania, powinny im zapewnić dostateczne źródła dochodu na pokrycie wydatków, połączonych ze spełnieniem tych zadań.

Art. 3. Budżety związków samorządowych powinny być pod względem okresu budżetowego dostosowane do budżetu Państwa.

Art. 4. Wyrazy „związki samorządowe“, użyte w niniejszym dekreście bez bliższego określenia, oznaczają powiatowe i wojewódzkie związki samorządowe, jako też gminy wiejskie i miasta.

Dział II.

Podatki.

Art. 5. 1. Z wpływów z podatku gruntowego w gminach wiejskich przypada:

1) Państwu	20%
2) powiatowemu związkowi samorządowemu	35%
3) wojewódzkiemu związkowi samorządowemu	5%
4) Komunalnemu Funduszowi Pożyczkowo-Zapomogowemu	5%
5) gminie	reszta.

2. Przy obliczaniu przypadających na rzecz Państwa 20% wpływów nie bierze się pod uwagę kwot podatku zapłaconego przez podatników, wymienionych w art. 10 ust. 3 i 4 dekretu z dnia 20 marca 1946 r. o podatkach komunalnych (Dz. U. R. P. Nr 19, poz. 128).

3. Wymienione w ust. 1 części wpływów przypadające na rzecz Państwa i Komunalnego Funduszu Pożyczkowo-Zapomogowego zarządy gmin wiejskich obowiązane są przekazywać kasie właściwego urzędu skarbowego za każdy miesiąc ubiegły w terminie do dnia 10 następnego miesiąca.

4. Nie przekazane w terminie wskazanym w ust. 3 części wpływów uważa się za zaległości zarządów gmin wiejskich podlegające ściągnięciu w trybie egzekucji administracyjnej.

Art. 6. 1. Z wpływów z podatku gruntowego w gminach miejskich przypada:

1) miastu	97%
2) Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych na cele samorządu rolniczego	3%

2. Przepisy art. 5 ust. 3 i 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 7. 1. Z wpływów z podatku od nieruchomości przypada:

1) w gminach wiejskich i nie-wydziałonych miejskich:

a) gminie	80%
b) powiatowemu związkowi samorządowemu	15%
c) wojewódzkiemu związkowi samorządowemu	5%

2) w miastach wydziałonych:

a) miastu	95%
b) wojewódzkiemu związkowi samorządowemu	5%

2. W m. st. Warszawie i w m. Łodzi całkowity wpływ z podatku od nieruchomości przypada miastu.

Art. 8. Wpływy z podatku od lokali w gminach miejskich i wiejskich przypadają w całości gminie.

Art. 9. Wpływy z podatku od publicznych zabaw, rozrywek i widowisk, z podatku od kopalń oraz podatków komunalnych, przewidzianych w art. 34—38 dekretu z dnia 20 marca 1946 r. o podatkach komunalnych (Dz. U. R. P. Nr 19, poz. 128), przypadają w całości na rzecz pobierających związków samorządowych.

Dział III.

Opłaty i specjalne dopłaty.

Art. 10. Związki samorządowe mogą pobierać opłaty:

1) administracyjne za czynności i poświadczenia urzędowe organów samorządowych; opłaty te można pobierać w gotówce lub znaczkami miejskimi,

2) za używanie samorządowych urządzeń i zakładów dobra publicznego,

3) targowe od handlu w miejskich halach targowych lub na targowiskach; pobieranie opłat od artykułów żywności, dostarczonych przez producentów rolnych, jest dozwolone tylko w razie sprzedaży tych artykułów w miejskich halach targowych.

Art. 11. 1. Uchwały rad narodowych w sprawie pobierania opłat administracyjnych i sposobu ich uiszczania oraz opłat targowych podlegają zatwierdzeniu przez władzę nadzorczą. Wysokość opłat administracyjnych powinna być oznaczona z uwzględnieniem kosztów utrzymania tego działu zarządu samorządowego, za którego czynności opłaty mają być pobierane.

2. Władza nadzorcza może uchylić lub zmienić uchwały w sprawie poboru opłat wymienionych w art. 10 pkt 2), jeżeli opłaty te wskutek istotnej zmiany warunków gospodarczych staną się niewspółmierne do kosztów utrzymania zakładu i urządzeń dobra publicznego.

Art. 12. 1. Celem uzyskania funduszy obrotowych na utrzymanie samorządowych urządzeń i zakładów dobra publicznego oraz przedsiębiorstw mogą związki samorządowe pobierać zaliczki na opłaty od osób korzystających z tych zakładów, urządzeń i przedsiębiorstw.

2. Wysokość zaliczek powinna być różniczkowana w zależności od stopnia zdolności płatniczej tych osób. W razie udowodnienia ubóstwa zaliczka nie powinna być pobierana.

3. Uchwały o pobieraniu zaliczek, przewyższających trzykrotną opłatę miesięczną, podlegają zatwierdzeniu władz nadzorczych.

Art. 13. 1. Związki samorządowe pobierają na pokrycie kosztów założenia i utrzymania urządzeń

i zakładów dobra publicznego oraz przedsiębiorstw komunikacyjnych, posługujących się własną specjalną nawierzchnią, po wysłuchaniu opinii samorządów gospodarczych, specjalne dopłaty od tych właścicieli nieruchomości gruntowych i budynkowych, przedsiębiorstw przemysłowych, handlowych i usługowych, którym te urządzenia i zakłady lub przedsiębiorstwa przynoszą szczególne korzyści gospodarcze lub udogodnienia. Wysokość specjalnej dopłaty powinna być stopniowana w stosunku do wartości osiąganych korzyści gospodarczych lub udogodnień.

2. Rozporządzenie Ministrów Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu określi sposób zawiadomienia podatników o uchwale w sprawie pobierania specjalnych dopłat i oznaczy termin do wniesienia odwołania od uchwały.

3. W przypadku wniesienia odwołania w przedmiocie specjalnej dopłaty uchwała nie może być wykonana przed rozstrzygnięciem odwołania w stosunku do osoby, która je wniosła.

4. Związki samorządowe mogą uchwalić zaniechanie poboru specjalnych dopłat, jeżeli pokrycie kosztów założenia i utrzymania urządzeń i zakładów dobra publicznego wpływami z komunalnych podatków i opłat lub innymi dochodami jest wskazane w interesie publicznym. Uchwała ta podlega zatwierdzeniu przez władzę nadzorczą. Władza nadzorcza może później nakazać pobór specjalnych dopłat, o ile nastąpi istotna zmiana okoliczności uzasadniających zatwierdzoną uchwałę.

Art. 14. 1. Na pokrycie kosztów założenia i utrzymania zakładów i urządzeń dobra publicznego mogą wojewódzkie związki samorządowe pobierać specjalne dopłaty także od miast i powiatowych związków samorządowych, którym te zakłady i urządzenia przynoszą korzyści i udogodnienia, a to stosownie do wartości tych korzyści lub udogodnień. To samo uprawnienie służy powiatowym związkom samorządowym w stosunku do miast nie wydzielonych z powiatów, a położonych na ich obszarze.

2. W razie sporu między związkami samorządowymi na tle stosowania przepisu ustępu poprzedzającego rozstrzyga — o ile spór dotyczy wojewódzkich związków samorządowych — Prezydium Krajowej Rady Narodowej, poza tym zaś prezydium wojewódzkiej rady narodowej.

3. Do specjalnych dopłat, określonych w ust 1, stosuje się odpowiednio przepisy zawarte w art. 13 ust. 1, 2 i 3.

Art. 15. 1. Wojewódzki lub powiatowy związek samorządowy może pobierać na budowę drogi o twardej nawierzchni specjalne dopłaty od tych właścicieli gruntów i nieruchomości, przedsiębiorstw przemysłowych, handlowych i usługowych, którym budowane drogi przynoszą korzyści gospodarcze lub udogodnienie.

2. Specjalne dopłaty na budowę, pobierane na podstawie ust. 1, nie mogą przekraczać 35% kosztów budowy drogi o nawierzchni szutrowej, szerokości nie przekraczającej 5 metrów po potrąceniu świadczeń w naturze oraz nie mogą obciążać właścicieli w pasie przydrożnym, szerszym niż trzy kilometry z każdej strony drogi. Wysokość maksymalnych dopłat określa w drodze rozporządzenia Ministrowie: Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Komunikacji oraz Rolnictwa i Reform Rolnych, przy czym wysokość tych dopłat dla gospodarstw rolnych nie może przekraczać 20% wymiaru podatku gruntowego.

Art. 16. 1. Związki samorządowe mogą pobierać na utrzymanie dróg specjalne dopłaty od osób, nadmiernie zużywających drogi.

2. Dla oceny nadmiernego zużycia drogi miarodajnym jest powiększenie kosztów utrzymania drogi w stosunku do przeciętnych kosztów utrzymania na obszarze związku samorządowego dróg tej samej kategorii i o nawierzchni tego samego typu, co droga nadmiernie zużywana. Ogólna suma dopłat za nadmierne zużycie drogi nie może przewyższać różnicy między przeciętnymi kosztami utrzymania na obszarze związku dróg tej samej kategorii o nawierzchni tego samego typu, co droga nadmiernie zużywana, a kosztem utrzymania tej drogi.

3. Dopłaty mogą być zastąpione przez ryczałt umówiony między władzą wymiarową a podatnikiem.

4. Szczegółowe przepisy o wymiarze i poborze dopłat na utrzymanie dróg ustalają w drodze rozporządzenia Ministrowie Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych w porozumieniu z Ministrami Skarbu i Komunikacji.

Art. 17. Uchwały w sprawie poboru dopłat, wymienionych w art. 13—16, podlegają zatwierdzeniu władz nadzorczych.

Dział IV.

Przedsiębiorstwa samorządowe.

Art. 18. 1. Dochody przedsiębiorstw samorządowych powinny pokrywać co najmniej koszty eksploatacji wraz z oprocentowaniem i amortyzacją kapitału zakładowego. Nadwyżki dochodów przelewa się do budżetu administracyjnego związku samorządowego.

2. Opłaty za usługi i świadczenia przedsiębiorstw samorządowych nie podlegają zatwierdzeniu władz nadzorczych. Władza nadzorcza może jednak żądać zmiany tych opłat, o ile one nie odpowiadają miejscowym warunkom gospodarczym.

Dział V.

Dotacje ze Skarbu Państwa.

Art. 19. 1. Z funduszków Skarbu Państwa przyznaje się dotacje.

2. Dotacja podstawowa wynosi 10% wpływów z podatku obrotowego. Z tych 10% wpływów Państwo przekazuje za każdy miesiąc w terminie do dnia 10 miesiąca następnego 80% na rzecz Komunalnego Funduszu Pożyczkowo - Zapomogowego, 10% na rzecz izb przemysłowo-handlowych oraz 10% na rzecz izb rzemieślniczych.

3. W wyjątkowych przypadkach uzasadnionych nieodzownymi potrzebami gminy miejskiej może być jej przyznana dotacja uzupełniająca.

4. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio do powiatowych związków samorządowych.

Art. 20. Sumy niezbędne na dotacje uzupełniające będą wstawiane do budżetu Ministerstwa Administracji Publicznej i Ministerstwa Ziemi Odzyskanych po uprzednim zbadaniu przez władze nadzorcze przy współudziale przedstawicieli Skarbu Państwa budżetów związków samorządowych, w szczególności co do celowości i oszczędności po stronie wydatków oraz co do właściwego wykorzystywania wszystkich źródeł przychodowych.

Art. 21. Dotychczasowe przepisy o dotacjach dla związków samorządowych na cele specjalne pozostają bez zmiany.

Dział VI.

Pożyczki.

Art. 22. 1. Uchwały związków samorządowych w sprawie zaciągania pożyczek zarówno długoterminowych, jak i krótkoterminowych oraz uchwały w sprawie upoważnienia organów wykonawczych związków samorządowych do wystawiania weksli, wreszcie uchwały w sprawach nabywania i zbywania nieruchomości oraz objęcia poręki, wymagają zatwierdzenia władz nadzorczych. W przypadkach, w których obowiązujące przepisy wymagają zatwierdzenia uchwał, dotyczących nabywania lub zbywania nieruchomości, przez inne władze lub organa, decyzje władz nadzorczych będą wydawane w porozumieniu z tymi władzami (organami).

2. Zadłużenie związków samorządowych w jakiegokolwiek postaci powinno być utrzymane w takich granicach, aby raty amortyzacyjne i odsetki od zaciągniętych długów nie wynosiły więcej, niż 25% dochodów zwyczajnych danego związku samorządowego. Przekroczenie tej granicy w gminach wiejskich i miejskich, nie wydzielonych z powiatowego związku samorządowego, wymaga zgody prezydium wojewódzkiej rady narodowej, wyrażonej na wniosek wydziału wojewódzkiego, w in-

nych zaś związkach samorządowych — zgody Prezydium Krajowej Rady Narodowej, wyrażonej na wniosek Ministrów Administracji Publicznej i Ziemi Odzyskanych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

3. Pożyczki krótkoterminowe na zasilenie funduszków kasowych (poza budżetem) nie powinny przekraczać 20% zwyczajnych dochodów budżetowych, pozostałych do zrealizowania w danym roku budżetowym. Przekroczenie tej normy wymaga zgody władz, wskazanych w art. 2 ust. 2 dekretu z dnia 20 marca 1946 r. o podatkach komunalnych. (Dz. U. R. P. Nr 19, poz. 128).

Art. 23. Powiatowe związki samorządowe, powinny ze swych dochodów udzielać zapomóg tym gminom wiejskim, których dochody, mimo wykorzystania wszystkich źródeł dochodowych, nie wystarczają na pokrycie wydatków bieżących.

Dział VII.

Władze nadzorcze.

Art. 24. 1. Władzami nadzorczymi, właściwymi do zatwierdzania uchwał terenowych rad narodowych w sprawach finansowych, są prezydium rad narodowych hierarchicznie wyższego stopnia. Prezydium tych rad wydaje decyzje na podstawie opinii starosty oraz naczelnika urzędu skarbowego — o ile chodzi o rady powiatowe, na podstawie zaś opinii wojewody oraz dyrektora izby skarbowej — o ile chodzi o rady wojewódzkie.

2. W stosunku do m. st. Warszawy i m. Łodzi oraz w stosunku do wojewódzkich rad narodowych władzą nadzorczą właściwą do zatwierdzania uchwał w sprawach finansowych jest Prezydium Krajowej Rady Narodowej, które decyduje ostatecznie na podstawie wniosków Ministrów Administracji Publicznej i Skarbu.

Art. 25. 1. Od decyzji władzy nadzorczej (art. 24 ust. 1) służy związkom samorządowym, a w przypadkach przewidzianych w art. 13—16 także osobom interesowanym, prawo wniesienia odwołania w ciągu miesiąca po doręczeniu decyzji.

2. Władzami, powołanymi do rozstrzygania odwołań i decydującymi ostatecznie, są prezydium rad narodowych wyższego stopnia.

Art. 26. 1. Uchwała, podlegająca zatwierdzeniu, powinna być w ciągu dni 15 po jej powzięciu skierowana wraz z danymi, które wskaże rozporządzenie Ministrów Administracji Publicznej i Ziemi Odzyskanych, wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu, bezpośrednio do przełożonej władzy nadzorczej.

2. Jeżeli uchwała jest należycie poparta danymi, wskazanymi w rozporządzeniu, władza nadzorcza wyda swą decyzję w sprawie zatwierdzenia w ciągu dni 60, w razie braku tych danych zwróci ją w ciągu tygodnia po otrzymaniu uchwały do uzupełnienia.

3. Gdyby władza nadzorcza w powyższych terminach nie doręczyła związkowi samorządowemu zawiadomienia o odmowie zatwierdzenia, ani nie zwróciła mu uchwały do uzupełnienia, uważa się uchwałę z upływem 60 dni po jej otrzymaniu za zatwierdzoną.

4. Za dzień przesłania uchwały (ust. 1) oraz zawiadomienia o decyzji władzy nadzorczej w razie nadania na pocztę — uważa się dzień nadania na pocztę.

5. Władza nadzorcza może odmówić rozpoznania uchwały, przedłożonej po terminie, oznaczonym w ust. 1.

Art. 27. Uchwała zatwierdzona ma moc obowiązującą od dnia jej powzięcia, jeżeli w uchwale lub zatwierdzeniu nie jest oznaczony dzień późniejszy.

Dział VIII.

Przepisy końcowe i przejściowe.

Art. 28. 1. Minister Skarbu przekaze w latach podatkowych 1946 i 1947 wpływy z kart rejestracyjnych, pobierane na podstawie dekretu z dnia 21 grudnia 1945 r. o podatku obrotowym (Dz. U. R. P. z 1946 r. Nr 3, poz. 23) w całości związkom samorządu terytorialnego. Wpłata za każdy miesiąc nastąpi w terminie do dnia 10 następnego miesiąca.

2. Ogólną sumę wpływów, jaka przypada z tytułu opłat za karty rejestracyjne z terenu powiatu, bez miast wydzielonych, dzieli urząd skarbowy między gminy wiejskie i gminy miejskie, nie wydzielone z powiatowego związku samorządowego, na podstawie klucza podziału, ustalonego uchwałą prezydium powiatowej rady narodowej; z sum przypadających według tej uchwały gminom wiejskim urząd skarbowy przekazuje 50% powiatowym związkom samorządowym.

3. W miastach wydzielonych całkowita suma wpływów z opłat za karty rejestracyjne przypada tym miastom.

4. Zaliczki wypłacone w miesiącach styczniu i lutym 1946 r. na poczet wpływów, o których mowa w ust. 1, ulegną potrąceniu z dochodów związków samorządu terytorialnego w trybie, który określi Minister Skarbu.

Art. 29. 1. Przypadająca Państwu część wpływów z podatku gruntowego w wysokości 20% przekazana zostanie w latach podatkowych 1946 i 1947 Komunalnemu Funduszowi Pożyczkowo - Zapomogowemu.

2. Komunalny Fundusz Pożyczkowo-Zapomogowy z przypadających mu 5% wpływów z podatku

gruntowego (art. 5 ust. 1 pkt 4) oddawać łącznie 3/5 części do dyspozycji Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych na cele samorządu rolniczego.

Art. 30. Dotychczasowe przepisy o komunalnych opłatach na cele specjalne pozostają bez zmiany.

Art. 31. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrom Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych w porozumieniu z Ministrami Skarbu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych.

Art. 32. 1. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 1946 r.

2. Z dniem wejścia w życie niniejszego dekretu tracą moc obowiązującą wszystkie przepisy w przedmiotach nim unormowanych, a w szczególności:

1) ustawa z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 62, poz. 454) wraz z późniejszymi zmianami z wyjątkiem art. 62—67,

2) ustawa z dnia 14 kwietnia 1924 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych w województwie śląskim w brzmieniu ogłoszonym rozporządzeniem Wojewody Śląskiego z dnia 8 lipca 1926 roku (Dz. U. Śl. Nr 17, poz. 30) wraz ze zmianami wprowadzonymi ustawą z dnia 7 grudnia 1927 r. (Dz. U. Śl. Nr 26, poz. 48) oraz ustawą z dnia 23 marca 1933 r. (Dz. U. Śl. Nr 9, poz. 16),

3) art. 50 pkt a) i b) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1923 r. o izbach rolniczych (Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr 2, poz. 16) w brzmieniu art. 15 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 listopada 1936 r. o zmianie przepisów o państwowym podatku gruntowym (Dz. U. R. P. Nr 85, poz. 593).

Prezydent Krajowej Rady Narodowej:

Bolesław Bierut.

w/z Prezes Rady Ministrów

i Minister Ziem Odzyskanych:

Władysław Gomułka

Minister Administracji Publicznej:

Władysław Kiernik

Minister Skarbu:

Konstanty Dąbrowski

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:

Stanisław Mikolajczyk